

Transcrerea emisiunii radiofonice din 5 mai 2012, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Fundația Friedrich Ebert (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN BILUNAR • 5 MAI 2012 • NR.5 (69)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

1. Germania, ca partener european major al Republicii Moldova. Secvențe din Conferința “Moldova-Germania: 20 ani de colaborare și noi perspective”, organizată la Universitatea de stat din Chișinău de Forumul moldo-german și de Moldova Institut din Leipzig.
2. Rolul Germaniei în parcursul european al Republicii Moldova. Interviu cu directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă, **Victor Chirilă**, și cu directorul executiv al Moldova Institut din Leipzig, **Klaus Bochmann**.

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Fundația Friedrich Ebert, vă invită la un ciclu de emisiuni consacrate politicii externe a Republicii Moldova și subiectelor de integrare europeană.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

La București, președintele român Traian Băsescu a declarat că relația strategică a României cu Republica Moldova face parte din cele trei axe permanente ale politicii externe, alături de NATO și Uniunea Europeană. Președintele moldovean Nicolae Timofti a efectuat pe data de 3 mai o vizită oficială la București, a doua după investirea sa în funcție. Prima vizită a noului președinte moldovean a avut loc la Bruxelles.

Miercuri, 2 mai, în cadrul rundei anuale de consultări moldo-franceze, oficiali de la Paris au declarat că Republica Moldova este examinată cu atenție în calitate de eventuală piață atractivă pentru dezvoltarea businessului și atragerii investițiilor franceze.

Tot miercuri la Chișinău au început consultările dintre Republica Moldova și UE în domeniul politicii de securitate și apărare comună. Stabilirea unui cadru de participare a Chișinăului în politica de securitate europeană este o prioritate inclusă în programul Guvernului și un angajament în cadrul Acordului de asociere cu UE.

La Bruxelles s-a anunțat că niciunul dintre cei 27 comisari europeni nu va merge în Ucraina la jocurile campionatului european de fotbal, în semn de protest față de tratamentul aplicat în închisoare fostului premier ucrainean Iulia Timoșenko. Liderii Rusiei, Poloniei și României s-au pronunțat însă împotriva boicotării campionatului de fotbal, spunând că sportul nu trebuie politizat.

Deputata liberală Corina Fusu a pledat la Vilnius pentru condamnarea regimului totalitar comunist, în spiritul recomandărilor Consiliului Europei, OSCE și ale UE. Discursul a fost ținut în cadrul Forumului Parlamentar pentru Democrație, organizat cu ocazia Zilei Constituției Lituaniei și Poloniei.

Tot la Vilnius, senatorul american John McCain a declarat miercuri, 2 mai, că autoritățile americane vor ajuta Republica Moldova prin abrogarea amendamentului Jackson-Vanik, iar UE – prin începerea negocierilor oficiale cu privire la aderarea Republicii Moldova la spațiul european. “La Chișinău, Alianța pentru Integrare Europeană a ales recent un președinte după 917 zile fără un șef de stat. Totodată, atât Guvernul, cât și Parlamentul continuă să lucreze împreună pentru a consolida reformele democratice și economice și a trasa o cale spre Europa. SUA și UE trebuie să contribuie la fortificarea acestui progres”, a mai declarat senatorul John McCain.

Germania, ca partener european și investor major în economia moldovenească

Lina Grău: Germania, unul dintre primele state care a recunoscut independența Republicii Moldova, a marcat 20 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice moldo-germane prin concerte aniversare, lansări de carte și conferințe de totalizare.

Despre contribuția Germaniei la procesul de democratizare a Republicii Moldova și despre marile investiții germane în economia moldovenească s-a discutat la conferința “Moldova-Germania: 20 ani de colaborare și noi perspective, organizată la Universitatea de stat din Chișinău de Forumul moldo-german și de Moldova Institut din Leipzig”.

Germania, partener politic de încredere al Republicii Moldova

Într-o încercare de a face o succintă trecere în revistă a relațiilor moldo-germane din cei 20 de ani, directorul Forumului moldo-german, Igor Corman, președintele Comisiei pentru politică externă din Parlament, a delimitat în trei etape evoluția relațiilor dintre Chișinău și Berlin.

Igor Corman: Putem să deosebim cum eram văzuți noi la Berlin în anii 90 – atunci Moldova era încă foarte departe de Germania. Chiar dacă distanța de la Berlin la Madrid este un pic mai mare decât de la Berlin la Chișinău, dar pentru nemții Moldova era undeva în Mongolia – însăși faptul că denumirea țărilor începe cu aceeași literă a creat de multe ori confuzii. Unicul eveniment mai major care a avut loc în anii aceea au fost Zilele culturii care au avut loc în 1998,

Igor Corman, președintele Forumului moldo-german, vorbind la Conferința „Moldova-Germania: 20 ani de colaborare și noi perspective” (în centru)

care s-au desfășurat în mai multe orașe din Germania și la care au participat cei mai buni artiști pe care îi avem noi în Republica Moldova și care au avut niște concerte foarte bune.

Perioada care a urmat de la începutul anilor 2000 a fost cu totul altceva – a început o nouă fază, mai ales după 2004, când a avut loc o nouă extindere a UE spre Est. Atunci, Germania, reieșind și din amplasamentul său geografic, a început să înțeleagă foarte bine că trebuie să-și asume o responsabilitate mai mare, un rol mai important în această regiune. Iar în 2007, după aderarea României și Bulgariei, Republica Moldova a devenit chiar țară vecină a UE și cred că acest lucru în mare măsură a contribuit la creșterea interesului Germaniei pentru Republica Moldova.

Și iată că în 2004 pentru prima dată Bundestagul german, Parlamentul german, a adoptat o rezoluție care viza Republica Moldova, cu un titlu sugestiv – „A sprijini reintegrarea și democratizarea Republicii Moldova”. Asemenea precedente nu au mai fost în alte legislative ale țărilor membre ale UE.

Apoi în 2008 a fost o declarație și mai puternică adoptată de Bundestag, care viza aspirațiile europene ale Republicii Moldova. Tot în acel an a fost creat la Berlin Forumul german-moldovenesc, unde au intrat mai mulți reprezentanți ai Bundestagului din diferite grupuri parlamentare, dar și reprezentanți ai societății civile, din business. A fost din nou un semnal clar că interesul Berlinului pentru tot ce se întâmplă în Republica Moldova este în creștere.

Și a treia fază este una aparte, care a început în 2009, odată cu schimbarea de la Chișinău după alegerile parlamentare, când la putere a venit Alianța pentru Integrare Europeană. Și tot acest dislog foarte activ cu Bruxellesul sigur că a inclus o componentă esențială în ceea ce ține de relația cu Germania. Și urmăriți în ultimul timp un interes important al Germaniei în a ne sprijini în soluționarea conflictului transnistrean și interesul special în acest sens al Cancelarului, a doamnei Merkel.

Eu cred că Republica Moldova este privilegiată că se bucură de un interes atât de evident din partea Germaniei. Și eu sunt sigur că suntem abia la început,

dacă vorbim de posibilitățile de a ne cunoaște reciproc. Germania nu este o țară oarecare, este viora numărul unu a UE. Este o putere economică, nu doar politică, foarte importantă, avem investitori germani importanți care au venit în Republica Moldova și care continuă să vină și în ultima perioadă. Contează foarte mult desigur cât de structurat vom crea acest cadrul aici, la Chișinău, și cred că trebuie să o facem toți împreună, nu doar Ministerul Afacerilor Externe, diplomația noastră, nu doar Parlamentul pe dimensiunea parlamentară, dar cred că și societatea civilă trebuie să joace un rol activ.

Lina Grău: Șeful adjunct al Misiunii diplomatice a Germaniei la Chișinău, Casten Wilms, a declarat că Berlinul susține drumul spre Europa al Republicii Moldova și se bucură că din 2009 Chișinăul a întreprins măsuri solide de apropiere de UE.

Casten Wilms: La începutul anilor 90 Moldova era pentru majoritatea populației din Germania un stat necunoscut. Și era oarecum natural, pentru că în acei ani eram ocupați cu subiecte ca reunificarea Germaniei, probleme de mediu și de cum putem să-i orientăm pe vecinii noștri, țări ca Cehia de exemplu, spre Uniunea Europeană.

La început, cel mai important pentru Germania era consolidarea statalității Republicii Moldova, Germania fiind primul stat al UE care și-a deschis o ambasadă la Chișinău. Relațiile noastre s-au dinamizat în ultimii ani, mai ales că, odată cu intrarea României în UE în 2007, Republica Moldova devine vecin al UE. Germania a lucrat nu doar în domeniul politic, ci și în zona societății civile, dar și cu investitorii germani care sunt acum în Republica Moldova.

Casten Wilms, șeful adjunct al Misiunii diplomatice a Germaniei la Chișinău

Germania susține drumul Chișinăului spre Europa. Ne bucurăm că din 2009 Republica Moldova a întreprins măsuri solide de apropiere de UE. Lucrăm acum, împreună cu celelalte state membre ale UE, asupra procesului de liberalizare a vizelor pentru Republica Moldova. Este în proces și negocierea Acordului de asociere, au fost făcuți pași mari în negocierea Acordului de liber schimb și a fost parafat Acordul privind spațiul aerian comun. Este un proces care decurge pas cu pas și se îndreaptă în direcția corectă.

Iar pentru ca să putem avansa în sprijinirea Republicii Moldova pe calea integrării europene, avem nevoie de susținerea populației Germaniei și de cea a factorilor oficiali. Motiv pentru care este important când din partea Republicii Moldova vin vești bune și când și Guvernul de la Chișinău lucrează în aceeași direcție.

De asemenea, este cunoscută susținerea Cancelarului german privind conflictul transnistrean și acest angajament trebuie văzut și în contextul UE. În 2004 a fost primită în UE o țară divizată – Cipru, și acest exemplu a arătat că pe viitor trebuie să acceptăm în UE doar țări integrate. În acest context, pe viitor, dacă vrem să luăm Republica Moldova în UE, aceasta trebuie să se reintegreze cu Transnistria.

Fundațiile politice din Germania, active în Republica Moldova

Lina Grău: Un sprijin important pentru susținerea proceselor democratice din Republica Moldova vine și din partea fundațiilor politice germane. Două cele mai importante fundații, Konrad Adenauer și Friedrich Ebert, susțin proiecte în cadrul societății civile și oferă suport logistic pentru dezvoltarea democratică a partidelor. Coordonaorul național al biroului Fundației Friedrich Ebert la Chișinău, Ana Mihailov, spune că printre prioritățile fundației este sprijinirea oamenilor cu o gândire democratică.

Ana Mihailov: Fundația Friedrich Ebert este cea mai veche fundație politică din Germania, este moștenirea politică a primului președinte ales pe cale democratică, Friedrich Ebert, care în testamentul său a subliniat că nu își dorește funeralii de stat sau alte ceremonii grandioase, ci din banii care erau destinați pentru aceasta să fie creată o fundație politică. Astfel a fost înființată Fundația Friedrich Ebert care astăzi activează în peste 100 de țări.

Iar ca să vă explic mai bine esența Fundației Friedrich Ebert aș vrea să recurg la un citat din Friedrich Ebert care spunea că "o democrație are nevoie de democrați". Deci, are nevoie și de

Constituție, și de Parlament, și de alte instituții de stat, dar mai întâi de toate are nevoie de oameni cu o gândire democratică, în oricare sferă a vieții ar activa aceștia – fie în economie, fie în politică, fie în zona socială.

În Republica Moldova, Fundația Friedrich Ebert și-a început activitatea în anul 2002, anul acesta vom sărbători și noi 10 ani de activitate aici. Scopurile noastre sunt promovarea democrației, a statului de drept, a valorilor social-democrate, a justiției sociale și a cooperării internaționale. Portofoliul nostru conține proiecte în diverse domenii, așa precum integrarea europeană, politica externă, cooperarea politică, politici sociale și, nu în ultimul rând, educația civică și politică.

Unul din domeniile noastre principale este colaborarea politică, așa cum am menționat și anterior. Aici lucrăm cu politicienii asupra problemelor de politică. Așa cum am menționat, fundația este una social-democrată și promovăm valori social-democrate.

O altă direcție de activitate este educația civică și politică a cetățenilor. Acestă direcție este realizată printr-un șir de proiecte, unul dintre care este "Cetățeanul în primul rând".

Natalia Corobcă-Ianușevici, coordonaorul național al oficiului de la Chișinău al KAS (stânga) și **Ana Mihailov**, coordonaorul național al biroului FES la Chișinău (dreapta)

Acum aș vrea să mă refer la un proiect care ar putea fi mai interesant pentru tineri. Este vorba despre o academie politică pe care am lansat-o în formatul actual în acest an. Este un program de training care se adresează atât membrilor de partid, dar și tinerilor cu un angajament civic activ. Propunem participanților trei subiecte – așa ca social-democrația, buna guvernare, comunicare și retorică politică. Anul acesta vom încheia primul ciclu, așa că vă invităm să observați anunțurile noastre, vom anunța concursul pentru anul viitor și toți cei interesați puteți aplica și participa la acest training.

Lina Grâu: Natalia Corobcă-Ianușevici, coordonator național al oficiului de la Chișinău al Fundației Konrad Adenauer, spune că printre prioritățile fundației sunt programul de burse pentru studenți și sprijinul acordat partidelor politice de orientare creștin-democrată.

Natalia Corobcă-Ianușevici: Sunt bursele fundației Konrad Adenauer de care pot beneficia studenții, un alt lucru care le stă la îndemână sunt programele de dezvoltare pe care le organizăm. Noi suntem de fapt o fundație politică germană și ceea ce facem noi în țările în care avem birouri – și din astea sunt 120 de țări – este să promovăm democrația, drepturile omului, adică statul de drept, integrarea în UE. Și pentru asta organizăm în diferite țări, în funcție și de necesitățile locale, programe de dezvoltare pentru tineri, fie ei membri sau nu ai unor partide. Avem și programe pentru membrii partidelor politice, partide de orientare creștin-democrată.

Principiul de lucru al Fundației este în parteneriat cu organizațiile locale – organizațiile neguvernamentale din

Republica Moldova și partidele politice. Noi considerăm că partidele slabe sunt o amenințare pentru democrație. Și atunci noi încercăm, cu expertiza din Germania, să consolidăm aceste partide prin experiența pe care putem noi să le-o punem la dispoziție.

De foarte multe ori am fost întrebată cum susținem partidele politice și ce facem pentru asta. Nu este vorba despre o susținere financiară, noi organizăm instruirii pentru tineri și pentru femeile. Pentru că noi considerăm că femeile în Republica Moldova încă se implică puțin în politică și au nevoie de un pic de susținere. Și pentru tineri, pentru că noi considerăm că tinerii sunt cei care vor promova Moldova cel mai mult și o vor mișca în față. La fel însă, seniorilor din partidele politice le oferim consiliere pentru diferite subiecte ce țin de activitatea politică din Republica Moldova.

Mediul de afaceri german, în sprijinul proceselor democratice din Republica Moldova

Alexander Koss, membru al Consiliului de administrare a companiei Südzucker

Lina Grâu: Unul dintre cei mai mari și vechi investitori germani în Republica Moldova este compania producătoare de zahăr Südzucker, care în 1998 a cumpărat pachetele majoritare a cinci fabrici de zahăr din Republica Moldova, iar în 2001 a intrat pe piața moldovenească. Alexander Koss, unul dintre membrii consiliului de administrare a companiei, spune că de la bun început investitorul german a avut de înfruntat dificultăți mari care acopereau practic tot spectrul de activitate – începând cu producerea materiei prime și mergând până la probleme de mentalitate.

Alexander Koss: Unul din punctele cele mai atractive ale Republicii Moldova era de la bun început faptul că se află la intersecția căilor comerciale și are posibilitatea de a face comerț atât cu UE, cât și cu CSI. Și noi, ca investitori străini, folosim din plin această posibilitate. Noi exportăm zahărul produs aici nu doar în UE, dar și în țările Asiei Mijlocii, în Rusia.

Am trecut prin multe greutăți, nu a fost deloc simplu și afacerea noastră a devenit profitabilă abia după 5-6 ani după intrarea pe piața moldovenească. Nu pot spune că acum toate problemele au fost depășite. Și în primul rând, dificultățile țin de problemele de mentalitate. Partenerii cu care lucrăm au învățat deja să gândească occidental, dar în capul majorității populației mai există încă algoritmul potrivit căruia "Statul trebuie să aibă grijă de mine". Indiferent de efortul meu, "statul este obligat să-mi dea o bucată de pâine, să-mi asigure căldură în casă, să-mi plătească tratamentul și studiile pentru copiii mei". Ca și pe vremuri, în capul majorității există conceptul potrivit căruia un conducător, în persoana unui lider carismatic, îi conduce pe toți cu o mână de fier către un viitor fericit. Așa ceva nu există și acest model se transformă, mai devreme sau mai târziu, în dictatură.

Eu cred că rolul tinerilor este de a depăși aceste stereotipuri, de a încerca să gândească democratic, de a căuta posibilități pentru compromis și înțelegere reciprocă între grupuri și partide care gândesc diferit, de a găsi limbă comună spre beneficiul propriilor părinți și a viitorilor copii. Sper că în capul tinerilor aceste stereotipuri nu vor mai fi la fel de întipărite ca și în mentalitatea generației mai în vârstă. În asta îmi pun speranța pentru viitorul Republicii Moldova.

Marin Ciobanu, administratorul Zonei economice libere Bălți

Lina: Marin Ciobanu, administratorul Zonei economice libere Bălți, unde în ultimii ani și-au deschis reprezentanțe mai multe companii germane, spune că activitatea companiilor străine aduce un aport important atât la bugetul local, cât și la dezvoltarea regiunii pe ansamblu.

Marin Ciobanu: În Republica Moldova, cel puțin până la sfârșitul anului 2011, se regăseau 160 de companii cu capital german. Una din cele mai mari companii, dacă nu cea mai mare, este compania Drăxlmaier, cel puțin după numărul de locuri de muncă create în Republica Moldova. La ziua de astăzi compania a creat deja 2500 de locuri de muncă, iar pentru acest an în Zona economică liberă Bălți este prevăzută o extindere a companiei Drăxlmaier. Practic din luna iunie va începe următorul șantier și când va fi dată în exploatare fabrica, vor fi create încă 1500 locuri de muncă. Deci, vom vorbi deja de 4000 de locuri de muncă pe ansamblu, pe care le-a creat compania germană Drăxlmaier. Ca să facem o comparație cu salariul mediu pe economie, Drăxlmaier acordă salarii foarte atractive. Salariul mediu pe întreprinderi la aceste 2500 locuri de muncă se ridică la 4967 lei.

Drăxlmaier am reușit să mai aducem un concern din Austria care va efectua la noi tot o investiție foarte serioasă, de 21 de euro.

Să vă dau încă câteva cifre, ca să înțelegi care este aportul unor așa companii mari nu numai în ceea ce privește locurile de muncă, dar și contribuțiile la bugetul de stat sau la dezvoltarea regională. Dacă e să facem o comparație, bugetul municipiului Bălți se ridică la 220 milioane lei anual, iar compania Drăxlmaier pentru anul 2011 a achitat salarii de circa 120 milioane lei și contribuții la bugetul de stat în valoare de 34 milioane lei. În afară de aceasta, se dezvoltă și alte întreprinderi mici și mijlocii care sunt conectate la compania Drăxlmaier, cum ar fi de exemplu companiile de transport. În felul acesta, practic 200 milioane lei le lasă în regiune numai compania Drăxlmaier. Cu extinderea acesteia cred că suma va crește considerabil. Banii circulă în regiunea de nord, crește puterea oamenilor de compărare și se dă un impuls și altor întreprinderi mici și mijlocii.

Lina Grău: Valeriu Bodiu, directorul general al companiei cu capital german „Introsco”, spune și el că, pe lângă o contribuție economică importantă la dezvoltarea Republicii Moldova, investițiile germane sunt cruciale și pentru schimbarea de mentalitate.

Valeriu Bodiu: Dat fiind faptul că Germania a fost prima țară cu ambasadă aici, prin această misiune au startat și primele proiecte de asistență tehnică. Proiectele acestea de asistență tehnică nu au fost altceva decât o conlucrare foarte strânsă cu experți din Republica Moldova. Experți germani efectiv au vizitat țara noastră, majoritatea întreprinderilor din diferite domenii și s-au creat niște relații mai speciale. În plus la aceasta, sigur că a fost și acea imagine foarte pozitivă de calitate germană care i-a ajutat pe antreprenorii noștri, având și nemți în jur, să obțină niște realizări cu adevărat frumoase la începutul anilor 90.

Cu părere de rău a fost după aia și o perioadă, începând cu anii 2000, diferită de cea frumoasă. Aceasta a fost dictată, după părerea mea, de doi factori – în primul rând, a fost o expansiune și o luptă pentru extinderea de piețe. Pe de o parte, au fost piețele asiatice, care au fost și piață de desfacere, dar și ofertă de forță de muncă, iar pe de alta parte a fost și situația politică internă de la noi care cel puțin nu a favorizat continuarea acelor bune începuturi. Cel puțin așa a mers până acum câțiva ani, iar acum simțim o reînviare a relațiilor moldo-germane și o sporire a atenției din partea antreprenorilor din această țară pentru Republica Moldova.

Dacă vorbim despre companiile germane active în Republica Moldova, germanii tot timpul s-au deosebit de ceilalți prin pragmatism și prin orientarea lor spre producere. Sunt și companii germane care vin să facă comerț, vin să facă afaceri în alte domenii, dar majoritatea investițiilor au fost pe producere și asta

Datorită faptului că avem o conlucrare foarte fructuoasă cu compania

se reflectă în prezența germană aici prin companii ca Südzucker, și Dräxlmaier, și Knauf și alte întreprinderi mari.

Practic, Republica Moldova tot timpul trebuie să-și dea seama să este un actor care concurează pe aspecte microeconomice, cum este forța de muncă sau alte aspecte legislative, financiare, ci și în aspect de concurență între state. Republica Moldova, pentru a fi atractivă, trebuie să ofere ceva mai mult decât ceea ce oferă cei din jur. Și aici, ceea ce ne face la moment să fim printre țările în care investițiile germane își mențin interesul, este faptul că suntem în apropierea Europei și suntem foarte favorizați de ultima tendință de retragere totuși a outsourcing-ului de producție din Asia. Întreprinderile și concernurile mari care au mers în China, în India, în alte state în căutarea forței ieftine de muncă, au tendința de a reveni. Și acum asta este șansa Moldovei care trebuie nu doar să declare, ci și să demonstreze, că avem forță de muncă ieftină și bună. Aceasta este șansa Republicii Moldova, prin care am putea cu adevărat să câpătăm mari

Valeriu Bodiu, directorul general al companiei cu capital german Introspect

investiții și mari angajamente din partea industriei germane. Ceea ce ne-ar face să fim atractivi este o pregătire bună a personalului și o flexibilitate foarte înaltă visavie de logistică. Acestea sunt două cerințe ale industriei moderne care sunt căutate și în Republica Moldova.

După părerea mea, investițiile nu se măsoară în bani. Noi putem să vorbim despre fluxuri enorme de bani, dar cu efect minim pentru țara în care au loc. Pentru mine este foarte important

că acele întreprinderi care au venit în Republica Moldova din Germania aduc un aport enorm la schimbarea mentalității oamenilor. Și vă explic cum se face. Atunci când vine o întreprindere germană și aduce cu ea niște standarde de producere, niște standarde de comportament, niște standarde visavie de competența oamenilor care ocupă niște poziții, atunci automat acești oameni se modifică. Și partea frumoasă a lucrurilor este că nu doar se modifică în contextul locurilor de muncă și a producerii, ci toate aceste experiențe le iau acasă. Odată ce ai ajuns la momentul când în cadrul întreprinderii ești foarte ordonat, ești responsabil, ai un mod de abordare sistemic, toate lucrurile acestea le iai acasă, le implementezi la tine în familie și le împărtășești cu cei din jur.

Acest element de investiție în oameni, această experiență pe care acum Germania prietenește ne oferă prin intermediul acestor întreprinderi este cel mai mare aport la dezvoltarea țării noastre. Și cred că aici putem să măsurăm aportul enorm al acestei țări pentru Republica Moldova.

OPINIE

Victor Chirilă: Chișinăul nu a reușit să valorifice deplin potențialul cooperării cu Germania

Lina Grâu: L-am întrebat pe directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă, Victor Chirilă, de ce cooperarea cu Germania este atât de importantă pentru Republica Moldova și care ar fi domeniile prioritare ale acestei colaborări.

Victor Chirilă: Germania a fost un partener stabil în decursul celor 20 de ani de independență, un partener care ne-a înțeles doleanțele, ne-a înțeles obiectivele, dar și un partener al cărui potențial nu a fost întotdeauna valorificat de Republica Moldova în deplină măsură, mai ales potențialul cooperării politice.

Da, Germania este un partener economic substanțial pentru țara noastră, dar potențialul politic a fost lăsat în umbră și din cauza dezinteresului multor politicieni de la Chișinău și din cauza priorităților prost definite uneori, influențate de o politică indecisă față de UE, față de Vest în general.

Lucrurile însă s-au schimbat în ultimii trei ani, s-a înțeles în sfârșit că, pentru a parcurge calea de integrare europeană cât mai curând posibil, ai nevoie de susținători puternici. Și în primul rând vorbim despre Germania, despre Franța, Marea Britanie, despre Țările Nordice, noii membri ai UE. Germania însă este motorul economic, motorul politic al UE. În lumina crizei financiare și economice din UE, rolul Germaniei a crescut și mai mult și lucru acesta trebuie valorificat de politicienii din Republica Moldova.

Mă bucur să constat că actuala guvernare folosește toate ocaziile pentru a consolida relațiile cu Germania, chiar și ocaziile de întârire a

relațiilor personale. De exemplu, premierul Vlad Filat are relații foarte bune cu dna cancelar Angela Merkel și cu alți politicieni de la Berlin. Lucrul acesta contează foarte mult pentru a menține interesul Germaniei pentru Republica Moldova.

Germania de asemenea vrea să dea un exemplu de bună cooperare, de parteneriat în domeniul securității cu Federația Rusă și a ales ca test pentru această cooperare problematica transnistreană. Și lucrul acesta ne avantajează. Cred că interesul Germaniei poate grăbi soluționarea politică a problemei transnistrene, ne poate ajuta să găsim formula finală a acestei soluționări. Dar desigur că Germania ne va ajuta, dar nu ne va oferi formula finală. Acest lucru trebuie să-l găsim noi, trebuie să-l formulăm noi, trebuie să-l decidem aici, acasă, și desigur în negocierile cu părțile interesate.

Lina Grău: Mulți dintre cei care au vorbit la conferința organizată de Moldova Institut de la Leipzig, în special oamenii de afaceri, au vorbit despre nevoia de schimbare de mentalitate în Republica Moldova – în business, în relațiile interumane. Ce poate face Chișinăul pentru a accelera această schimbare de mentalitate pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a deschide oportunități noi pentru mediul de afaceri occidental?

Victor Chirilă: Vorbim despre schimbarea mentalității de mai bine de 20 de ani și mereu descoperim că avem această problemă pe agenda noastră de transformări interne. Politicienilor le revine un rol important în schimbarea mentalităților, mai ales liderilor care au viziuni de viitor, liderilor care au curajul să ia decizii uneori nepopulare, care pot afecta încrederea electoratului, le poate afecta chiar și accederea sau menținerea la putere. Însă fără astfel de lideri cu siguranță nu vom schimba mentalitatea birocraților, a cetățenilor și nici modul de lucru al instituțiilor de stat. În mare parte instituțiile au rămas nereformate. Practicile au rămas aceleași de pe timpul URSS, atitudinea față de sarcinile de zi cu zi rămâne a fi neserioasă în mare parte. Nu

este motivația necesară pentru schimbare în interiorul instituțiilor. Deaceia cred că actuala guvernare trebuie să pună un accent mai mare pe transformările interne în instituții. Miniștrii și miniștrii adjuncți sunt cei care trebuie să dea exemple de schimbare. Cred că acest proces a început, dar mai avem mult de lucru în acest sens.

Lina Grău: Revenind la relațiile moldo-germane, o întrebare la suprafață este: „De ce ar fi Germania interesată să ajute Republica Moldova – un stat mic, la periferia Europei, care nici măcar nu este membru al UE?”

Victor Chirilă: Interesele UE sunt și interesele Germaniei, în special în domeniul securității. Germania beneficiază în mare parte de extinderea UE către Est. Datorită acestei extinderi, producătorii germani au acces la o piață enormă de desfacere. Și nu numai la piața de desfacere, ci și la resursele acestei regiuni care se numește Europa Centrală și de Est.

Stabilitatea în această regiune este crucială pentru stabilitatea UE, pentru statele membre ale UE și inclusiv pentru Germania. Ori această stabilitate, această securitate este amenințată de anumite probleme regionale care nu au fost soluționate. Asta, pentru că ele au un impact asupra relațiilor UE cu Federația Rusă, sau a relațiilor Germaniei cu Federația Rusă. Aceste probleme perturbă și amenință cooperarea politică, cooperarea economică, pe care atât Germania, cât și Rusia le doresc foarte mult. Deaceia interesul este unul pragmatic, este un interes care pornește de la obiectivele naționale ale Germaniei în primul rând, și obiectivele de securitate ale UE pe ansamblu.

Și desigur există și dorința de a ajuta Republica Moldova, care este atașată valorilor democratice și care dorește să construiască un stat bazat pe o economie de piață, pe valori democratice, prosper, care să contribuie la securitatea regională. Și acest lucru vine în întâmpinarea intereselor și aspirațiilor Germaniei.

Klaus Bochmann: Viitorul Republicii Moldova este în mod cert în Europa

Klaus Bochmann, directorul executiv al Moldova Institut din Leipzig

Lina Grău: În cadrul evenimentelor consacrate aniversării a 20 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice moldo-germane, Moldova Institut din Leipzig a lansat la Chișinău enciclopedia pe care a elaborat-o despre Republica Moldova în limba germană. La ediția, care cuprinde peste 800 de pagini, au contribuit experți din diferite domenii din mai multe țări.

Pentru această lansare la Chișinău a venit și directorul executiv al Moldova Institut din Leipzig, Klaus Bochmann, pe care l-am întrebat de unde a apărut interesul pentru crearea unui Institut pe Republica Moldova într-o țară ca Germania:

Klaus Bochmann: Ca în multe cazuri similare, originea institutului nostru nu se datorează unei intervenții politice, ci inițiativei câtorva colaboratori ai mei de la Leipzig. Eu deja din anul 1996 am realizat proiecte de colaborare cu lingviști din Republica Moldova, după care am avut și doctoranzi din Republica Moldova și am constatat că interesul pentru țara aceasta este destul de mare, în Leipzig deocamdată, dar după aceea am văzut că și în alte centre universitare din Germania există un interes.

Și mai ales faptul că Republica Moldova este așa de necunoscută în Germania ne-a împins să luăm această inițiativă, să înființăm institutul nostru care a fost creat în decembrie 2005 și care a început să activeze la 2 martie 2006. Desigur că institutul nostru nu ar fi fost în stare să lucreze fără aportul multor persoane, dintre care multe provin din Republica Moldova, dar avem și colegi germani care se ocupă de Europa de Est, Europa de Sud-Est, care sunt romaniști, istorici și care și-au arătat interesul lor pentru Republica Moldova și care ne-au sprijinit să înființăm acest institut și să ne desfășurăm activitatea.

În afară de aceasta, și ambasada Republicii Moldova de la Berlin ne-a ajutat foarte mult din punct de vedere logistic. Am primit și mult sprijin spiritual din partea politicii, mai ales a Forumului germano-moldovenesc pe lângă Bundestag – a Parlamentului german. Și au fost și mulți alți factori care ne-au înlesnit activitatea.

Lina Grău: Institutul Moldova de la Leipzig este un instrument foarte eficient de promovare a imaginii Republicii Moldova, la fel ca și grupul de prieteni creat în Bundestag. Cum este văzută Republica Moldova în Germania, cum este percepută?

Klaus Bochmann: E greu de spus la modul general, pentru că o mare parte a populației Germaniei nu se interesează prea mult de străinătate și mai ales dacă este vorba despre o țară atât de mică cum este Republica Moldova, se explică.

Dar intelectualii care sunt bine informați observă dezvoltarea Republicii Moldova cu un mare interes și o mare simpatie. Evident că în presă, în mass media în general, prezența statului acesta este destul de slabă, dar acest lucru se explică și prin mecanismele mediilor care se interesează sau scot la iveală mai ales faptele spectaculoase. Desigur că problema alegerii președintelui, de pildă, a fost tratată în presa noastră ceva mai mult, la fel ca și problema manifestațiilor de după 7 aprilie. Există desigur și alte fapte, negative, de pildă traficul cu femei și alte fapte de acest fel care sunt tratate în presă, dar de aceste aspecte negative suferă și alte țări, cum este România, Bulgaria și altele.

Lina Grău: Dumneavoastră personal cum percepeți Republica Moldova, venind aici mai des, menținând relațiile cu mediul intelectual? Cum vedeți perspectivele și șansele europene ale acestui stat?

Klaus Bochmann: De când vin regulat în Republica Moldova, observ o dezvoltare foarte rapidă nu numai a aspectelor exterioare, a orașului Chișinău, ca centru, dar și în mentalitate. Observ că există astăzi o pătură destul de largă de persoane bine informate, există și o mare deschidere față de străinătate, față de Europa, și dacă este vorba despre caracterul european al Republicii Moldova, nu poate exista nicio îndoială că țara aceasta trebuie într-o zi să intre și în UE. Și eu sunt chiar mai optimist decât mulți politicieni sau oameni de afaceri în acest sens. În măsura în care Republica Moldova realizează standardele europene, în aceeași măsură se apropie din ce în ce mai mult de UE și într-o zi, când va fi gata și

matură pentru integrare, se va întâmpla și acest lucru.

Lina Grău: Se discută mult și despre nevoia de schimbare de mentalitate în Republica Moldova. Cum poate fi accelerat procesul acesta? E o chestiune foarte necesară pentru a putea parcurge acest drum european. Polonia, Țările Baltice l-au parcurs foarte repede, iar la noi merge mai greu.

Klaus Bochmann: Există multe deosebiri dintre Republica Moldova și Țările Baltice și Polonia. Pentru că aceste țări au avut și alte tradiții, legături de lungă durată cu centrele din Europa de Vest, din Europa Centrală, pe când Republica Moldova, sau Moldova, după cum știm, a fost acum 200 de ani separată de restul țărilor de limbă română. Dar există multe căi pentru a schimba mentalitatea. O cale pe care noi o propagăm și pentru care de fapt lucrăm este schimbul, este experiența în relațiile cu ceilalți, este experiența câștigată în contactul cu persoanele, cu instituțiile și cu regiunile din Europa Centrală și Occidentală. După părerea mea este unica soluție.

Lina Grău: Mediul de afaceri occidental poate și el contribui la această schimbare de mentalitate?

Klaus Bochmann: Sigur că da, este chiar un lucru fundamental. Mai ales în procesele de muncă, în procesul productiv, se impun, chiar de la început, standardele comportamentului valabil și în alte părți.